

РОЗВИТОК ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД: ПРАВОВІ, ЕКОНОМІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ

**Тези доповідей
учасників ІІІ Міжнародної науково-практичної конференції
(м. Миколаїв, 2–3 листопада 2023 року)**

**МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
(УКРАЇНА)
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ
ТА ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА (УКРАЇНА)
АКАДЕМІЯ ПРИКЛАДНИХ НАУК-ВИЩА ШКОЛА УПРАВЛІННЯ ТА
АДМІНІСТРАЦІЇ В ОПОЛЕ (ПОЛЬЩА)
ВАРМІНСЬКО-МАЗУРСЬКИЙ
УНІВЕРСИТЕТ (ПОЛЬЩА, ОЛЬШТИНЬ)
ОПОЛЬСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ(ПОЛЬЩА)
ШЕВЧЕНКІВСЬКА СІЛЬСЬКА РАДА(УКРАЇНА)
ПІВДЕННО-СХІДНЕ МІЖРЕГІОНАЛЬНЕ УПРАВЛІННЯ
НАЦІОНАЛЬНОГО АГЕНТСТВА УКРАЇНИ З ПИТАНЬ ДЕРЖАВНОЇ
СЛУЖБИ В ОДЕСЬКІЙ, МИКОЛАЇВСЬКІЙ, ХЕРСОНСЬКІЙ
ОБЛАСТЯХ, АВТОНОМНІЙ РЕСПУБЛІЦІ КРИМ ТА М.
СЕВАСТОПОЛІ (УКРАЇНА)
МИКОЛАЇВСЬКИЙ РЕГІОНАЛЬНИЙ ЦЕНТР ПІДВИЩЕННЯ
КВАЛІФІКАЦІЇ (УКРАЇНА)
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА (УКРАЇНА)
ЗВО «ПОДІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ» (УКРАЇНА)
ДЗ«ЛУГАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА
ШЕВЧЕНКА» (ПОЛТАВА, УКРАЇНА)**

РОЗВИТОК ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД: ПРАВОВІ, ЕКОНОМІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ

**Тези доповідей
учасників III міжнародної науково-практичної конференції**

2-3 листопада 2023 року

м. Миколаїв

2023

**MYKOLAYIV NATIONAL AGRARIAN UNIVERSITY
(UKRAINE)**
**TARAS SHEVCHENKO KYIV NATIONAL UNIVERSITY OF KYIV
EDUCATIONAL AND SCIENTIFIC INSTITUTE OF PUBLIC
ADMINISTRATION AND CIVIL SERVICE(UKRAINE)**

**ACADEMY OF APPLIED SCIENCES-HIGH SCHOOL OF MANAGEMENT
AND ADMINISTRATION IN OPOL (POLAND)**
THE UNIVERSITY OF WARMIA AND MAZURY (POLAND, OLSZTYN)
UNIVERSITY OF OPOLE (POLAND)
SHEVCHENKIV VILLAGE COUNCIL (UKRAINE)
**SOUTH-EASTERN INTERREGIONAL OFFICE OF THE NATIONAL
AGENCY OF UKRAINE ON CIVIL SERVICE ISSUES IN ODESA,
MYKOLAIV, KHERSON OBLASTS, THE AUTONOMOUS REPUBLIC OF
CRIMEA AND THE CITY OF SEVASTOPOL (UKRAINE)**
**MYKOLAIV REGIONAL
CENTER FOR PROFESSIONAL DEVELOPMENT (UKRAINE)**
**VASYL STEFANYK PRECARPATHIAN NATIONAL UNIVERSITY
(UKRAINE)**
**HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTION «PODILLIA STATE
UNIVERSITY» (UKRAINE)**
**STATE INSTITUTION «LUHANSK TARAS SHEVCHENKO NATIONAL
UNIVERSITY» (POLTAVA, UKRAINE)**

**DEVELOPMENT OF TERRITORIAL COMMUNITIES:
LEGAL, ECONOMIC AND SOCIAL ASPECTS**

**Abstracts of reports
of the participants of the III International scientific-practical conference**

November 2-3, 2023

Mykolaiv

2023

УДК 332.14

P64

*Друкується за рішенням вченої ради Миколаївського національного аграрного університету
(протокол № 4 від 14.11.2023 р.).*

Редакційна колегія:

Головний редактор:

В. С. Шебанін – д-р техн. наук, професор, академік НААН

Заступники головного редактора:

І.В.Гончаренко – д-р екон. наук, професор

А. В. Ключник – д-р екон. наук, професор

Відповідальний секретар: Н. В. Потриваєва – д-р екон. наук, професор

Розвиток територіальних громад: правові, економічні та соціальні аспекти:
P64 Матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф., 2-3 листопада 2023 р., Миколаїв –
Миколаїв: МНАУ, 2023. – 217 с.

ISBN 978-617-7149-43-5

У збірнику представлено виклад доповідей і повідомлень, поданих на III Міжнародну науково-практичну конференцію «Розвиток територіальних громад: правові, економічні та соціальні аспекти». Збірник містить тези доповідей, подані на 9 секцій: 1. Взаємодія органів державної влади та місцевого самоврядування; 2. Правове, освітнє, наукове та інформаційне забезпечення розвитку територіальних громад; 3. Впровадження механізмів ефективного використання фінансових, земельних, майнових та інших ресурсів громад; 4. Інновінг безпекоорієнтованого управління розвитком громад; 5. Підприємницьката міжнародна діяльність територіальних громад, їх транскордонне, міжмуніципальне співробітництво, державно-приватне партнерство; 6. Стратегічні орієнтири комплексного відновлення територіальних громад та розвитку їх цифрової трансформації; 7. Публічні послуги та соціальний профіль територіальних громад; 8. Молодіжна політика та залучення молоді в громадах; 9. Проектна діяльність територіальних громад.

Результати можуть бути використані для подальших досліджень, формування нових наукових ідей.

Для науковців, аспірантів, здобувачів вищої освіти ЗВО та науково-дослідних установ, представників органів державного і місцевого самоврядування, а також осіб, які цікавляться проблемами розвитку територіальних громад.

Видається мовою оригіналу в авторській редакції. Відповідальність за зміст наукової праці несе автор. Редакція може не поділяти думку авторів.

УДК 332.14

ISBN 978-617-7149-43-5

© Миколаївський національний аграрний
університет, 2023

ОРГАНІЗАТОРИ КОНФЕРЕНЦІЇ

Миколаївський національний аграрний університет

**Кафедра публічного управління та адміністрування
і міжнародної економіки**

**Навчально-науковий інститут публічного
управління та державної служби Київського
національного університету імені Тараса Шевченка**

**Південно-Східне міжрегіональне управління
національного агентства України з питань державної
служби в Одеській, Миколаївській, Херсонській
областях, Автономній Республіці Крим та м. Севастополі**

**Академія прикладних наук-вища школа управління
та адміністрації в Опольє (Польща)**

**Вармінсько-Мазурський університет (Польща,
Ольштинь)**

Опольський університет (Польща)

Шевченківська сільська рада (Україна)

**Миколаївський регіональний центр підвищення
кваліфікації (Україна)**

**ЗВО «Подільський державний університет»
(Україна)**

**Прикарпатський національний університет імені
Василя Стефаника (Україна)**

**ДЗ«Луганський національний університет імені
Тараса Шевченка» (Полтава, Україна)**

ОРГКОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ

Голова та співголови оргкомітету:

В'ячеслав Шибанін, д-р техн. наук, проф., в.о. ректора Миколаївського національного аграрного університету.

Мар'ян Дучмал, д-р габ, проф., ректор АПН Вищої школи Управління та Адміністрації в Ополе

Лариса Комаха, д-р філос. наук, проф., директор Навчально-наукового інституту публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Олег Пилипенко, голова Шевченківської сільської ради

Члени оргкомітету:

1. Надія Васиньова, канд. пед. наук, доц., доцент кафедри публічної служби та управління навчальними й соціальними закладами ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»

2. Наталія Галунець, старший викладач кафедри публічного управління та адміністрування і міжнародної економіки Миколаївського національного аграрного університету.

3. Yana Glazova, drDział ekonomiczny Uniwersytet Opolski.

4. Ірина Гончаренко, д-р екон. наук, проф., професор кафедри публічного управління та адміністрування і міжнародної економіки Миколаївського національного аграрного університету.

5. Анжела Гусенко, старший викладач кафедри публічного управління та адміністрування і міжнародної економіки Миколаївського національного аграрного університету.

6. Дмитро Дибченко, директор Миколаївського регіонального центру підвищення кваліфікації.

7. Elżbieta Żywucka – Kozłowska, Associate Prof. Department of Criminal Procedure and Executive Criminal Law University of Warmia and Mazury.

8. Ольга Ємець, канд. екон. наук, доц., доцент кафедри підприємництва, торгівлі та прикладної економіки Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

9. Ольга Кальченко, заступник начальника Південно-Східного Міжрегіонального управління Національного агентства України з питань державної служби в Одеській, Миколаївській, Херсонській областях, Автономній Республіці Крим та м. Севастополі.

10. Анатолій Камашев, начальник фінансового відділу Шевченківської сільської ради.

11. Альона Ключник, д-р екон. наук, проф., завідувач кафедри публічного управління та адміністрування і міжнародної економіки Миколаївського національного аграрного університету.

12. Лілія Кравчук, канд. екон. наук, доц., менеджер з питань регіонального розвитку КУ Миколаївської міської ради «Агенція розвитку Миколаєва».

теорія і практика	
Куліш І.М. Екологічні наслідки збройних конфліктів	100
Максимів Ю.В., Хандога Ю.В. Роль посадових осіб органів місцевого самоврядування в досягненні цілей сталого розвитку	103
Олійник Н.М., Годунов С.Є., Олійник О.М. Фінансова спроможність територіальної громади у контексті сучасних ризиків та економічних загроз	105
Пилипів Н.І., Сологуб С.І. Оцінка реалізації стратегії соціально-економічного розвитку територіальних громад	107
Сидорук Д.В. Ресурсне забезпечення об'єднаної територіальної громади	108
Стаценко В.О. Інвентаризація земельних ділянок як ефективний інструмент керівництва ОТГ	110
Федоренко Т.В. Інструменти фінансування місцевого економічного розвитку територіальних громад	112
Шебанін В.С., Решетілов Г.О., Orzech N. Концептуальні засади формування системи управління розвитком циркулярної економіки	115
СЕКЦІЯ 4. ІННОВІНГ БЕЗПЕКООРІЄНТОВАНОГО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ГРОМАД	119
Жук М.В., Пацарнюк О.В. Концептуальні засади організації стимулювання праці у сфері інноваційної діяльності	119
Кормишкіна І.В., Janicki M. Стратегічні напрями розвитку страхування у системі формування соціально-економічної безпеки регіону	121
Курій Д.В. Формування системи економічної безпеки підприємств в умовах військових подій	123
Курепін В.М. Безпекові послуги в територіальних громадах. Актуальні питання	125
Лівандовська О.А., Гаман А.С. Інноваційний розвиток виробництва продукції підприємств - інструмент відновлення економіки громад	127
Саркова А.М. Залучення інвестицій у регіональну підприємницьку сферу	128
СЕКЦІЯ 5. ПІДПРИЄМНИЦЬКА ТА МІЖНАРОДНА ДІЯЛЬНІСТЬ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД, ЇХ ТРАНСКОРДОННЕ, МІЖМУНІЦИПАЛЬНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО, ДЕРЖАВНО- ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО	131
Demianyshyna O., Atamanenko S. Rural green tourism as a priority direction for the development of rural communities	131
Арбузова Т.В. Державно-приватне партнерство як інструмент забезпечення ефективності	133
Беляк І.О. Повоєнні пріоритети міжнародного інвестиційного співробітництва приморських агломерацій України	135
Гоцуляк В.А. Торговельні війни та їх вплив на глобальну економіку	136
Кривко О.В., Скворцов Д.О. Управління туризмом у громаді	138
Шишпанова Н.О., Магар Д.Є. Актуальні проблеми та перспективи розвитку міжмуніципального співробітництва територіальних громад в	143

СЕКЦІЯ 5
ПІДПРИЄМНИЦЬКА ТА МІЖНАРОДНА ДІЯЛЬНІСТЬ
ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД, ЇХ ТРАНСКОРДОННЕ,
МІЖМУНІЦИПАЛЬНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО, ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНЕ
ПАРТНЕРСТВО

Olesia Demianyshyna

Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University,
Ukraine

*PhD in Economic Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the
Department of Finance, Accounting and Economic Security.*

Stanislav Atamanenko

Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University,
Ukraine

Master's degree

**RURAL GREEN TOURISM AS A PRIORITY DIRECTION FOR THE
DEVELOPMENT OF RURAL COMMUNITIES**

The systemic crisis in the area of socio-economic development of territories is a consequence of the lack of a modern mechanism for managing the development of territorial communities based on relevant development programmes. In the economies of most countries, the tourism industry allows to stimulate not only economic and social development of the regions, and also plays a significant role in increasing revenues of the state and local budgets.

Researchers believe that for the successful development of rural green tourism, the region should have the following features: clean environment, low level of urbanisation environment, low level of urbanisation and industrialisation, limited intensity of agricultural and forestry activities, favourable agricultural structure, harmonious agricultural landscape, low incomes of people, free resources of premises [1].

Ukraine has a high tourism and recreational potential. Its territory is home to unique natural and recreational resources, national and global cultural and historical heritage sites, and is the site of important economic, cultural and social events. Many regions offer a wide range of potentially attractive tourist facilities and complexes that are very popular with domestic and foreign tourists. The availability of various tourist and recreational resources of the country allows for the development of almost all types of tourism, including recreational, cultural, business, active, health and environmental tourism, as well as rural tourism, etc.

Today, society is beginning to realise that the state of the country's economic development directly depends on the ability and interest of communities to engage in local development in their territory. Territorial communities should transform from an object of management to a subject of management and form their own capacity.

No territory today is an economic island. Countries, regions, cities and villages are located in a single space and belong to the global economic system. Effective

management of local development is associated with understanding global trends and using the laws of the global economy for the benefit of community development [2].

Ukraine has great potential for the development of various types of tourism. of different types of tourism. However, unfortunately, the development of unfortunately, the development is very slow and not systematically. One of the priority types of tourism that should be that should be emphasised in the process of development of this industry and attracting additional more tourists (including foreign ones), is rural tourism. For Ukraine, this area can become one of the most important sources of income for rural areas. of income for rural areas and a market niche for many rural niche market for many rural entrepreneurs [1].

It is advisable to finance the process of developing territorial development programmes through the established nationwide network of state information and advisory services, which will ensure the effectiveness and transparency of this process in the context of financial decentralisation and the creation of amalgamated territorial communities in Ukraine [3].

The development of rural territorial communities is considered as a process of forming the organizational and territorial environment of interaction of its elements, one of which is agricultural enterprises that conduct economic activities in their territory. In this context, citizens' opinion about the role of the agricultural enterprises in their United Territorial Communities is of particular importance [4].

The economic function of rural green tourism contributes to increasing the income of residents of rural communities. Thanks to agrarian tourism, agritourists have a holiday at affordable prices, and the community has the opportunity to sell its own agricultural products and develop its own business [5].

In the current economic environment rural tourism serves as a stabilising factor that factor that will contribute not only to maintaining the normal the standard of living of rural residents, but also the development of service infrastructure, consumer services, and social and social services infrastructure. This circumstance allows us to consider national peculiarities and traditions of the population as an important resource of tourism activity, and for this purpose it is necessary to objectively assess the crafts, trades and national craftsmanship of Ukrainians in general.

Список використаних джерел:

1. Папп В. В. Сільський зелений туризм як пріоритетний напрям розвитку сільських територій України. АГРОСВІТ. 2015. № 18. С. 17 – 22.

2. Васильченко Г., Парасюк І., Єременко Н. Планування розвитку територіальних громад. Навчальний посібник для посадових осіб місцевого самоврядування. Асоціація міст України. К., ТОВ «ПІДПРИЄМСТВО «ВІ ЕН ЕЙ», 2015. 256 с. URL:<https://www.auc.org.ua/sites/default/files/library/1plangrweb>

3. Demianyshyna O. A., Nedbalyuk, O. P., & Stanislavchuk, N. O. (2018). Financial aspects of the program of innovation development of territories in conditions of decentralization. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 3(26), 151–161. <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v3i26.144378>

4. Balaniuk I., Kozak I., Balaniuk S., Kozak-Balaniuk I., Sas L., Shelenko D.

The role of united territorial communities in the functioning of agricultural enterprises. *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development* 2021. Vol. 43. No. 1: 52-66. Article DOI: <https://doi.org/10.15544/mts.2021.05> eISSN 2345-0355.

5. Нещадим Л. Розвиток зеленого туризму як фактора покращення соціальної сфери Черкаського регіону. *Журнал Європейської економіки*. 2015. Грудень. С. 400 – 407.

Арбузова Тетяна Василівна

Білоцерківський національний аграрний університет,
Україна

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри публічного управління, адміністрування та міжнародної економіки

Дробович Олександр Юрійович

Білоцерківський національний аграрний університет,
Україна

магістрант ОП «Публічне управління та адміністрування»

ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ СФЕРИ ЦЕНТРАЛІЗОВАНОГО ВОДОПОСТАЧАННЯ ТА ВОДОВІДВЕДЕННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

В українській діловій практиці державно-приватне партнерство (ДПП) набуло актуальності, оскільки забезпечення та розширення надання галузями інфраструктури якісних суспільно необхідних послуг громадянам країни є незаперечним суспільним пріоритетом і в мирний, і у воєнний час. Розвиток національної економіки в цілому, її територіальних громад обумовлений, зокрема, інструментами ДПП через потребу в значних інвестиційних ресурсах, інноваційних рішеннях для забезпечення ефективного функціонування суспільно значущих об'єктів, до яких належать і підприємства комунальної сфери, в тому числі водопровідно-каналізаційного господарства. Співпраця має взаємну вигоду, адже ґрунтується на поєднанні комерційних прагнень ділових структур з вирішенням вагомих національних, регіональних, місцевих завдань.

У сфері централізованого водопостачання та централізованого водовідведення склалися об'єктивні передумови впровадження партнерства між приватним бізнесом та державою, органами місцевого самоврядування, які полягають в тому, що, по-перше, підприємства цієї галузі ЖКГ є природними монополістами з гарантованими ринками збуту, які не потрібно завойовувати, наділені суттєвою перевагою порівняно з іншими об'єктами інвестування через значні обсяги реалізації своїх послуг. По-друге, підприємства водопровідно-каналізаційного господарства мають вагомий потенціал для скорочення операційних витрат з надання послуг шляхом впровадження ресурсозберігаючих та енергоощадних технологій, зменшення непродуктивних витрат ресурсів.